1841. N. 103.

DRENTSCHE COURANT.

Vrijdag, den 24 December.

Gedeputeerde Staten der Provincie *Drenthe*,

Gelet hebbende op de missive van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, d.d. 10 der loopende maand no. 137, 2de Afdeeling.

Brengen mits deze ter kennis van de belanghebbende fabrikanten en handelaars in Maten en Gewigten, dat de nieuw-vervaardigde en *reeds geijkte* Maten en Gewigten, welke, in hunne winkels en magazijnen, onverkocht en blijkbaar *ongebruikt* mogten voorhanden zijn, voortaan *kosteloos* op nieuw nagezien, en naauwkeurig bevonden zijnde, den jaarlijkschen herijk zullen mogen ondergaan, door den Arrondissements-IJker, die dezelve voor het eerst geijkt heeft, of, bij ontstentenis van dien ambtenaar, door zijnen opvolger; met bepaling nogthans, dat die Maten en Gewigten, gedurende de eerste dagen der maand Januarij van elk jaar, en wel uiterlijk vóór den 15 van die maand, ter herijk zullen moeten worden aangeboden.

En zal deze twee achtereenvolgende malen worden opgenomen in de *Drentsche Courant*, tot een ieders narigt.

Gedeputeerde Staten voorn.,
VAN HARENCARSPEL ECKHARDT.
Assen, den 21 Dec. 1841. *Ter ordonnantie van Dezelve*,
W. H. HOFSTEDE JR.

'S GRAVENHAGE, den 20 December.

Men verneemt, dat Z. M. de algeheele opheffing heeft bevolen van de werving, ter kust van Guinea, van Afrikanen voor het O. I. leger.

— Ter Westkust van Sumatra worden maatregelen genomen tot het aanmoedigen der teelt van meerdere produkten voor de Europesche markt, en het Gouvernement wil door het aangaan van kontracten met de inlandsche bevolking en het geven van voorschotten aan dezelve, de geregelde aanplanting van koffijboomen en peper-ranken bevorderen. *Lapatouw*, de gewezen koning van Tanette op Makassar, die in opstand tegen het Neerl. gouvernement was, heeft zich geheel onderworpen, en vergiffenis verzocht, welke hem ook verleend is, nadat hij aan de daarbij gestelde voorwaarde, de teruggave der onder hem verblevene rijkssieraden, had voldaan. Sedert 30 Mei had zich op Zr. Ms. fregat *Rotterdam*, te Riouw gestationeerd, geen nieuw cholera-geval opgedaan; dien dag was nog een schepeling daaraan overleden en 12 daaraan lijdende.

— Z. M. heeft vergunning verleend tot het daarstellen eener Christelijke afgescheidene gemeente te Adorp (prov. Groningen), en te Hindeloopen, (prov. Vriesland).

— Z. M. heeft benoemd tot lid der Algemeene Hervormde Sijnodale Commissie, in plaats van Jhr. mr. *F. Beelaerts van Blokland*, die als zoodanig met Julij 1842 zal aftreden, Jhr. *L. R. Gevaerts*, staatsraad in buitengewone dienst, lid der gedept. Staten van Z. Holland en ouderling der Nederd. Herv. gemeente alhier.

— De te Katwijk aangespoelde walvisch is voor *f* 485 aldaar verkocht. Het skelet, waarvan een kastelein eigenaar is geworden, zal eerstdaags naar Scheveningen vervoerd worden en in een herberg aldaar, ter bezigtiging worden gesteld.

— De Americaansche kapitein *Hatch* van het schip *Atalante*, liggende te Rotterdam, werd door het Hof van Holland schuldig verklaard aan moedwilligen manslag, en verwezen tot 5 jaar gevangenis en het zwaaijen met het zwaard over het hoofd, omdat hij in Julij j.l. een matroos, die hem beleedigde en te lijf wilde, door het werpen eener handspaak zoodanig aan het hoofd wondde, dat dezelve aan de gevolgen overleed. *Hatch* verzocht gratie van Z. M., welk verzoek door velen, uit overtuiging zijner onschuld, ondersteund werd. Z. M. heeft hem van de opgelegde straffen ontheven en dezelve vervangen door 6 maand correctionele gevangenis, integaan met den dag, waarop hij in hechtenis is geraakt. In de vorige week is *Hatch* op vrije voeten gesteld, als hebbende toen juist 6 maanden gezeten. De gezamentlijke kapiteins der te Rotterdam liggende Hollandsche schepen hebben aan *Hatch* een vriendenmaaltijd gegeven, om hem hunne blijdschap te betuigen.

— In den laatsten zomer werd zekere *Bertram*, die met een hondewagentje goederen naar Rotterdam vervoerde uit eene naburige gemeente, bij het inspannen door den hond hevig aangevallen en in de hand gebeten; 84 dagen daarna en in weerwil van ondergane heelkundige behandeling, vertoonden zich bij hem sporen van watervrees, waaraan hij 27 Nov.

jl. overleed, na het doorstaan van hevige folteringen, 34 jaar oud. Weer een voorbeeld, welke schrikkelijke gevolgen het mishandelen van honden hebben kan.

— In 1840 heeft de particuliere uitvoer uit Java en Madura, behalve die door de entrepôts, bedragen, aan goederen voor *f* 73,972,792, dat is *f* 17,253,959 meer dan in 1839. Deze uitvoer heeft bestaan in voortbrengselen van den Oosterschen Archipel, waaronder die van Java en het gouvernements grondgebied op Madura, voor *f* 70,975 192. De voortbrengselen van den Oosterschen Archipel hebben vooral bestaan in koffij voor *f* 37,368,361; suiker *f* 13,687,352; indigo *f* 6,371,733; tin *f* 2,867,398; rijst *f* 3,064,092; tabak *f* 1,206,894; arak *f* 284,376; goudstof *f* 223,040; peper (ronde) *f* 178,407; staart peper *f* 84,734; foelie *f* 278,675; nagelen *f* 4,255; notenmuskaat *f* 1,043,463; vogelnestjes *f* 1,089,860; zout *f* 171,893, enz. Naar Nederland zijn uitgevoerd 1,043,179 picols koffij, ter waarde van *f* 34,424,929 (*de picol is 62 nederl. ponden*); 867,900 picols suiker in poeder, ter waarde van *f* 11,716,660; 2,117,082 pond indigo, ter waarde van *f* 6,351,246, enz.

Z. M. heeft eene commissie benoemd, om te onderzoeken de administratie en de huishouding, het fabrijkwezen en den landbouw in de stichtingen van de Maatsch. van Weldadigheid, naml. den referendaris bij binnenl. zaken *Feith*, voor de administratie en de huishouding; den inspecteur over den arbeid in de rijksgevangenissen *Mahieu*, voor het fabrijkwezen; en het lid der commissie van landbouw in Vriesland *Peijma*, voor den landbouw.

— De graaf van Nassau heeft *f* 1000 geschonken voor het standbeeld van *Rembrandt*.

PARIJS, den 19 December.

Het schijnt zeker, dat niet alleen *Dufour*, maar ook de koffijhuishouder *Colombier*, en een derde medeaangeklaagde van *Quenisset*, *Brazier*, belangrijke bekentenissen hebben gedaan, ten gevolge waarvan verscheidene personen, men zegt 7 of 8, alle uit de lagere standen, zijn gearresteerd, als deelnemers aan de zamenzwering der geheime genootschappen. Het openbaar ministerie grondde bijna alles, wat het beweerdde over het bestaan eener zamenzwering tegen den staat, op de openbaringen van *Quenisset*, waarom deze door de advocaten der overige aangeklaagden voorgesteld is, als volstrekt geen geloof verdienende, als een sluipmoordenaar, die zijn aanslag mislukt ziende, in zijn val zoo velen mogelijk wilde medeslepen. Zeer van pas is het gebeurde met *Dufour*, zijne geloofwaardigheid komen bevestigen; want deze was door *Quenisset* steeds genoemd, als eene voorname rol bij de geheime genootschappen spelende.

— *Espartero* heeft amnestie geschonken aan al de soldaten, die aan den nachtelijken aanslag van 7 Oct. hebben deel genomen, op grond dat zij slechts de bevelen hunner officieren hadden gevolgd. De deken van Oviedo is, op een besluit der burgerlijke overheid, naar Teruel verplaatst, en wel, zoo als dit besluit inhoudt, om de geestelijkheid gehoorzaamheid aan de hoogste magt, en eerbied voor de nationale onafhankelijkheid inteboezemen.

— Men is thans ook in Brazilië bezig met het leggen van een ijzeren spoorweg. Dezelve zal in dat uitgestrekte land van groot nut zijn, vermits thans alle vervoer van de binnenlanden naar Rio per muilezel plaats heeft. De kosten van dit vervoer zouden in één jaar wel een millioen p. st. bedragen, en de ijzeren spoorweg niet veel meer kosten. Voor de helft van dat bedrag is door de regering en particulieren reeds ingeschreven. Men hoopt van dezen nieuwen vertierweg, indien hij tot stand komt, voor den Amerikaanschen handel groot voordeel.

FRANKFORT, den 17 December.

In den Grooten Raad van het kanton Lucern is dezer dagen een bepaald voorstel ingekomen, waarbij de regering wordt uitgenoodigd, om de Jesuiten weder openlijk toetelaten, en hun bepaaldelijk het oprigten van scholen en opvoedingsgestichten toetestaan. Dit voorstel zal nader in beraadslaging komen.

ASSEN, den 23 December.

Door Z. M. is goedgekeurd het plan van verdeeling der Marke van *Beilen en de Kluft*, gemeente *Beilen*, en die van de Marke van *Benneveld*, genaamd de Bennevelder weide, gemeente *Zweeloo*; beide zoo als dezelve aan Hoogstdenzelven waren aangeboden.

— Nadat het Gemeentebestuur van Coevorden zonder gewenscht gevolg de liefdadigheid van het Nederlandsche volk had ingeroepen, ter tegemoetkoming in den nood, ten gevolge der overstroomingen van den jongsten zomer daar bij de lagere volksklasse heerschende, heeft het Departement der Maatsch. tot N. v. 't A. aldaar, zich met hetzelfde doel gewend tot de andere afdeelingen dier Maatsch. Ten gevolge daarvan is, onder andere giften, door het *Amsterdamsch tweede departement* *f* 200 geschonken.

Wederwoord over den ALUIN *van Dr.* G. H. AMSHOFF, *President der Provinciale Geneeskundige Commissie, naar aanleiding van een schrijven van den Heer Gouverneur van Drenthe, dato 15 November j.l.*

De hoogst loffelijke en zoo welgeplaatste bezorgdheid van den Heer Gouverneur van dit Gewest, voor de gezondheid der ingezetenen, veroorzaakt door de slechte hoedanigheid der rogge, nog vermeerderd door het, dit jaar, meer dan gewoon aanwezen van moederkoorn in dezelve, had ten gevolge, dat Z. H. Ed. Gestr., vernemende, dat door sommige bakkers bij het meel aluin gevoegd werd, om daarvan beter brood en stoete te kunnen bakken, ten einde alzoo meer gerezen brood aan de menschen te kunnen aanbieden, besloot, min bekend met dit ongewoon gebruikt wordende gistingsmiddel, daarover in te winnen het advijs van den President der provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt.

Als resultaat daarvan werd in de provinciale Courant no. 88 dato 2 Nov. jl., gezegd, dat: *de aluin door zijn oplossend,*

ontbindend en taaiheid verbrekend vermogen voor het maagsap de vertering der spijzen gemakkelijk maakt en alzoo door de taaiheid des meels weg te nemen, eer voordan nadeelig voor de gezondheid der menschen moet geacht worden te zijn.

De plaatsing van dit berigt bewoog een' gemoedelijken menschenvriend, iets onder den titel van ALUIN intezenden, opgenomen in de Drentsche Courant no. 91 van 12 Nov. j.l

Op het oog houdende: *qui bene distinguit, bene docet,* is het noodig, dat wij, voor alles, het *punctum quaestionis* wel en juist onderscheiden.

Door ons is *niet* gesteld, dat de aluin onder het meel gemengd, wegens zijn oplossend, ontbindend en taaiheid verbrekend vermogen *indirect,* eer voor- dan nadeelig voor de gezondheid der menschen moet geacht worden te zijn; maar wel, dat de aluin oplossend, ontbindend en taaiheid verbrekend werkt op het meel (met andere woorden, het *amijlum* en *gluten vegetabile* doet gisten) en alzoo *middelijk* door de taaiheid, de kleefstof des meels weg te nemen, te doen rijzen of losser te maken, eer voor- dan nadeelig voor de gezondheid der menschen moet geacht worden te zijn; doch wij willen hiermede geenszins beweren, dat de aluin een voortreffelijk gistingsmiddel is, en als *surrogaat* voor alle andere onbepaald aanbevelen; dit zij verre; maar wij meenen op alle gronden te mogen beweren, dat de *aluin* blijkbaar de eigenschap bezit, om *overigens onbruikbaar meel* zoodanig te verbeteren, dat er gezond brood van gebakken kan worden, en dus in het belang der ingezetenen, die het gebruiken, onder de noodige restrictien kan gebezigd worden.

Het koorn schijnt, wanneer hetzelve gemaaid en in schoven op het veld aan langdurigen regen blootgesteld is, (zoo als ook vooral dit jaar het geval was) eene ontkieming te ondergaan, vele overeenkomst hebbende met de moutmakerij, waarbij de garst, met water bevochtigd, begint te ontkiemen; hierdoor wordt de *suikerstof* ten koste van het *amijlum* en *gluten vegetabile* ontwikkeld. Het is aannemelijk, dat de wekelijkheid van het koorn veroorzaakt wordt door de kleverigheid der suikerstof en het gemis, althans van een gedeelte, van het *amijlum* en *gluten,* welke tot de stevigheid en goede kwaliteit van het meel en derhalve tot eene goede broodgisting het hunne moeten bijdragen.

De aluin coaguleert de kleverige stof, geeft meerdere soliditeit aan het deeg, en bevordert de gisting, en *ingevolge* maakt dezelve het voedsel *gemakkelijker* voor het maagsap *oplosbaar.* De zamentrekkende kracht van den aluin wordt door de gisting geheel en al weggenomen. De aluin wordt niet in zijne bestanddeelen ontbonden (conf: RICHTER *Ausführliche Artzneijmittellehre B. IV, pg.* 224). Het zwavelzuur verlaat zijne basis niet ten koste van het maagvlies.

Diverse aluin, dien wij herhaalde malen hebben onderzocht, had geene vreemde, noch schadelijke bijbestanddeelen. Ook anderen hebben ons verzekerd, dat dit hoogst zeldzaam het geval was. In allen gevalle heeft de aluin dit met alles, wat wij gebruiken, gemeen. Deze redenering eenigermate gegrond zijnde, zoude men nooit regenwater, uit vrees voor lood-bijmengingen, mogen gebruiken. Het zuur, wanneer het al eens praedomineerde, wordt door de mucilagineuse suikeren extractive bestanddeelen van het *meel* zoodanig ingewikkeld en de kwantiteit is zoo *gering,* dat het geheel en al onschadelijk wordt. Edoch is de wijze van werken van den aluin in dit geval nog niet genoegzaam bekend en blijft alsnog min of meer hypothetisch. MEISSNER zegt uitdrukkelijk: »*Weil der Alaun auf eine theoretisch noch nicht genug erklärte Weise das Brod weisser macht*" u. s. w. *Chemie B. V pg.* 78.

Naar de door ons ingewonnene berigten, wordt op zes ned. ponden meel slechts één lood ned. gewigt aluin gebezigd.

Doch wij moeten aanvangen met te herhalen, dat wij geenszins voor een *onbepaald* gebruik van den aluin zijn, en dat ook geheel en al buiten onze schuld de verhouding van den aluin tot de hoeveelheid meel, niet in de Courant opgegeven is; dat wij *alleen* in die gevallen den aluin als onschadelijk vermeenen te mogen aanraden, waar de hoedanigheid der rogge *slecht* en op de *gewone* wijze niet tot behoorlijke gisting te brengen is; dat wij ook dan nog daarvan in eene *geringe hoeveelheid* willen gebruik gemaakt hebben; en dat wij alleen onder die omstandigheden den aluin als *onschadelijk,* niet alleen, maar ook als een voedzamer en losser brood gevend *middel* beschouwen. Dat de aluin aan het meel de eigenschap geeft, om eene groote hoeveelheid water op te slorpen, is juist een bewijs, dat de aanwending van denzelve, bij zoodanig meel, dat door de slechte hoedanigheid der rogge bijkans in het geheel geen water opslurpt, aangewezen is. Goed en gezond meel immers behoeft geen vreemd hulpmiddel, maar het slechte meel zal er een beter voedend en gemakkelijker verteerbaar brood door opleveren. Ik geloof gaarne, dat teveel aluin nadeelig moet werken, zoo als in alles het *te veel* schaadt.

Ook geloof ik gaarne, dat meel met *zand, gijps,* aluin en *krijt,* enz., vermengd, verstoppingen en mogelijk nog veel ergere ziekten veroorzaakt. Doch moet dit bij eene goede redeneerkunde alleen aan den aluin worden toegeschreven?!! Heerlijk logisch geredeneerd! niet waar? Moeten wij niet hetzelfde antwoorden op het medegedeelde door LEFEBURE, die van vervalsching van brood spreekt met aluin, *potasch, jalappe,* enz. enz. *Bij niet één Pharmacoloog, Toxicoloog, Natuur- of Scheikundige* vinden wij aangeteekend, dat de aluin in kleine hoeveelheid daar, waar hij is aangewezen, *nadeelig,* veel minder, als *vergift* werkt.

Het gebruik van den aluin in bakkerijen is noch nieuw, noch ongewoon; in eene dissertatie van Dr. CANNEGIETER, *de Farina et pane* Gron. 1809, wordt gezegd: *alumen Angli pani addunt, ut majorem acquirat albedinem.*

In Friesland gebruiken vele bakkers, inzonderheid koekebakkers, aluin, zoodat er onder de laatste zijn, die vijftig ned. ponden in een jaar verbruiken. Bijna algemeen geven de schrijvers op, dat de vermenging met aluin in Londen veel plaats heeft, om uit slechte meelsoorten brood te bakken, in witheid en luchtigheid of losheid overeenkomende of gelijkende aan brood van goed meel. Men gebruikt dan de geringe hoeveelheid van twee oncen aluin op tweehonderd ponden meel. Men zie URE, *Handwörterbuch der practischen Chemie pg.* 310; FECHNER, *Repertorium organ: Chemie, I,* 3, *pg.* 1620; THOMSON, *Chemie, V,* 2, *pg.* 757; MEISSNER *Chemie V,* 13, *pg.* 78; LIEBIG en POGGENDORF, *Handwörterbuch der Chemie I, pg.* 162.

De schrijver der *Encyclopedia Brittannica* drukt zich aldus uit, betrekkelijk de bijmenging van den aluin: »*Berücksichtiget man aber die geringe Quantität dieses Salzes, welche der Bäcker dem Teige zusetzt, nicht ganz* $5\frac{1}{2}$ *Gran auf ein Londoner Brod, so können wir jene Besorgnisse von der Schädlichkeit des Alauns nicht gut begreifen. Angenommen eine Person esse täglich den siebenten Theil eines solchen Londoner Brodes, so würde sie*

ungefähr $\frac{8}{10}$ eines Granes Alaun geniessen, eigentlich aber nicht einmal völlig $\frac{1}{2}$ Gran, denn die Hälfte dieses Salzes besteht aus Wasser." (URE, *Handwörterbuch der Practischen Chemie.*)

LIEBIG en POGGENDORF, mannen, die zich in de Natuur- en Scheikunde eenen Europeschen naam met regt hebben verworven, zeggen met even zoo vele woorden: »*Da der Alaun in kleinen Gaben, keine nachtheilige Wirkungen auf den Organismus äussert, so liesse sich von dieser Eigenschaft* (das Brod zu verbesseren) *unter manchen Umständen eine vortheilhafte Anwendung machen*" (*Handwörterbuch l.l.*)

Behalve de gevoelens van zoo vele groote mannen, aan welke ook wel niemand het gezag, dat hun algemeen toegekend wordt, geheel en al zal ontzeggen, pleit nu nog voor onze opinie de *ervaring*. Deze spreekt luide. Hier zoo wel als elders, is sedert jaren, door de bakkers aluin bij minder goed meel gevoegd, om op die wijze beter brood te bakken, zonder dat daarvan noch hier, noch elders eenige nadeelige gevolgen voor de gezondheid der menschen, die dit brood hebben gegeten, geobserveerd zijn. Doch het spreekt van zelf, dat alles op de *gifte* (dosis) en de omstandigheden aankomt, zoo als wij reeds vroeger aangemerkt hebben. Onbeperkt en onbepaald gebruik van den aluin kan noch mag worden aanbevolen noch aangemoedigd.

Integendeel de dosis moet beperkt en gering zijn. (Eene grootere hoeveelheid ook beantwoordt niet aan het doel, waartoe de bakker denzelve bezigt). De omstandigheden moeten zoo bepaald worden, dat geen aluin bij *goed* meel gevoegd worde, om het watergehalte te vermeerderen (dit is bedrog), maar dat dezelve alleen en uitsluitend worde aangewend, zoo als thans, bijaldien de noodzakelijkheid bestaat, om van mindere kwaliteit van meel gebruik te maken. Maar komt het niet in alles op de *maat* aan? Het gebruik van keukenzout houdt men voor onschadelijk, ja voor noodzakelijk; het zij zoo, maar ook van te veel? dit immers zoude schadelijk kunnen worden.

De wijn, matig gebruikt, is ontegenzeggelijk een heerlijk middel, om uitgeputte krachten te herstellen, terwijl hij mede zacht en aangenaam opwekt; zoude deze dit ook doen, als wij denzelve in te groote hoeveelheid inslaan? of zijn wij dan zoo diep onkundig, dat wij *ignoreren* willen, dat wijn of andere sterke drank in te groote hoeveelheid, ons niet alleen dronken maken, maar ons als vergift van gezondheid en leven berooven zoude?

Zoo ook met alle andere zaken. *Ne quid nimis. Abusus non tollit usum.*

Wij zouden nog zeer vele voorbeelden kunnen aanhalen van het gebruik des aluins in de keuken bij de toebereiding van onderscheidene voedsels, als bij het koken van visch, bv. bij *tharbot*, om dezelve meer wit en stevig te maken, in de gewone zuursoorten, als *uijen, chambal*, etc etc.

Te Rotterdam wordt in het Maaswater aluin gedaan, zoo ook te Dordrecht, om zuiverder en voor het gebruik gezonder water te hebben; doch alles behoort met mate te geschieden, terwijl ook hier reeds Horatius in zijnen tijd waarheid sprak, wanneer hij zeide: »*Est modus in rebus, sunt certi denique fines, Quos ultra citraque nequit consistere rectum*".

Over het technisch gebruik des aluins zie men KÖHLER, *Die Chemie in technischer Beziehung*, Berlin 1834.

Wij zullen voor het tegenwoordige eindigen met alle bakkers en anderen, die aluin tot een huishoudelijk of technisch doel gebruiken, uittenoodigen, om ons wel te willen opgeven, waarbij en onder welke omstandigheden en in welke gifte of verhouding zij denzelve gebruiken, alsmede wanneer zij daarmede zijn begonnen, en wat de aanleidende oorzaak tot deszelfs gebruik gegeven hebbe? kunnende dit alles niet dan tot nuttige eindresultaten leiden.

*** De Administrateur van 's Rijks Schatkist in de provincie Drenthe, adverteert, dat hij dagelijks, van des morgens 8 tot 12 uren, except des zondags en de laatste dag der maand, zal vaceren tot betaling der tractementen enz., over het 4e kwart. 1841. Zijnde de tractements kwitantien voor de belanghebbenden buiten de hoofdplaats, aan de respective heeren Rijks-Ontvangers ter voldoening ingezonden.

De Administrateur voorn., VAN SON.

*** AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 11 Januarij des jaars 1842, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere approbatie, door den Gouverneur der provincie Drenthe, of, bij deszelfs absentie, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, in de provincie Drenthe, aan het lokaal van het Gouvernement te Assen, worden aanbesteed:

Het bouwen van een nieuw vereenigd Huis van Arrest en Justitie te Assen, met de leverantie van alle de benoodigde materialen en arbeidsloonen.

Deze aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod. Het bestek, op hetwelk de bovengemelde aanbesteding zal plaats hebben, zal, boven en behalve aan het lokaal van het Ministerie van Binnenlandsche zaken, en aan dat van het Gouvernement der provincie Drenthe te Assen, ter lezing liggen, te 's Gravenhage in de voornaamste logementen; en voorts op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de bestekken van waterstaats-werken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende acht dagen vóór de besteding de noodige aanwijzing *in loco* worden gedaan en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat *A. Kommers Pz.* te Assen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.

Loterij. 3e kl. 1e — 4e lijst: n. 15648 *f* 45 en pr. *f* 1000; n. 21819 *f* 10000; n. 3513 *f* 1500; n. 1911 *f* 1000; n. 20231 *f* 25000; n. 4293 *f* 2500; n. 908, 15459, 5986, 9274 elk *f* 1000; n. 5772 *f* 1500.

Hoogeveen, 21 *December.* Rogge, het ned. mud *f* 5-55, Boekweit, het ned. mud *f* 6-45; Boter het ned. pond *f* » -»

Assen, 23 *December.* Rogge, het mud *f* 5-45 a *f* 4-75 Boekweit, *f* 6-00 a *f* 5-50 Boter, *f* 0-77$\frac{1}{2}$ a 0-70.

Amsterdam, 22 *December.* Werk. sch. 2$\frac{1}{2}$ pct. 51$\frac{1}{8}$ a $\frac{1}{4}$ dito 5 pct. 99$\frac{9}{16}$ a $\frac{5}{8}$; kansb. 25$\frac{5}{16}$; handelm. 154$\frac{7}{8}$ a 155$\frac{1}{4}$.

Te ASSEN, bij *VAN GORCUM & COMP.* Provinciale Drukkers.